

Het gasverbod is nu al een mislukking

Posted on 29 februari 2020 by Syp Wynia

Het klimaatbeleid van het kabinet RutteDrie takelt van week tot week verder af. In april wordt er bovendien voor het eerst een breed gedragen landelijke demonstratie tegen een belangrijk onderdeel van dat beleid gehouden: tegen de gesubsidieerde houtstook in 'biomassacentrales' en kolencentrales.

Het opvallendste prestigeproject van het kabinet, het gasverbod, brokkelt ook steeds verder af. Het is niet 'haalbaar en betaalbaar' zoals het kabinet beweert. Het is niet alleen onbetaalbaar, het dient ook geen enkel zinnig doel. Geen wonder dat geen enkel ander land van plan is Nederland te volgen. Integendeel: overal in de wereld, ook in de buurlanden, wordt de overstap op aardgas juist als een bijdrage aan een klimaatvriendelijk beleid gezien.

Wynia's Week gaat de komende weken en maanden een tijdschema bijhouden, met opvallende berichten over wat er terecht komt van het klimaatbeleid van RutteDrie, dat het groenste kabinet uit de geschiedenis wil zijn en klimaatkoploper van de wereld bovendien. Op alle fronten tekenen de debacles zich af.

De ambitie om – als dichtstbevolktste land van Europa met weinig natuurlijke hulpbronnen – voorop te gaan in de wereld blijkt – zoals te voorzien was – megalomaan. De instrumenten die worden ingezet om die ambitie vorm te geven (gasverbod, houtstook, aardwarmte, warmtepompen, geothermie, etcetera) blijken niet effectief en al helemaal niet kosteneffectief. De weerstand neemt ook toe vanwege het gebrek aan draagvlak en de ondemocratische methodes die worden ingezet.

De tijdlijst van Wynia's Week over het tot mislukken gedoemde klimaatbeleid van RutteDrie – in het bijzonder het gasverbod: begint in deze editie, op vrijdag 28 februari 2020. De lijst wordt van tijd tot geactualiseerd.

28 februari 2020 Malieveld-demonstratie tegen houtstook als klimaatbeleid

Veertig actiegroepen uit het hele land hebben de krachten gebundeld en houden op 18 april een demonstratie op het Haagse Malieveld. Ze verzetten zich tegen 'biomassa-centrales' in hun omgeving en tegen het stoken van hout in kolencentrales, omdat het niet goed is voor het klimaat en slecht is voor natuur, milieu, gezondheid en de portemonnee.

Het is de eerste landelijke demonstratie tegen een vitaal onderdeel van het klimaatbeleid van het kabinet RutteDrie. Het grootste deel van de zogenaamde 'duurzame energie' in Nederland komt uit houtstook. Het wordt door het kabinet gezien als een alternatief voor kolen en gas. Daar is steeds meer verzet tegen, ook in de politiek.

24 februari 2020: Gasverbod-baas Van Poelgeest denkt dat het niet lukt

Maarten van Poelgeest leidt het van het gas af halen van gebouwen in Nederland. Hij is niet optimistisch, zo blijkt in een interview in NCR Handelsblad. Veel burgers zien er niets in, zo blijkt. In Purmerend is het 'weerbarstiger dan gedacht'. De kosten zijn ook hoger dan voorzien. Van Poelgeest verwacht niet dat er in 2030, zoals het kabinet wil, in 2030 1,5 miljoen bestaande huizen van het gas af zijn. 'Als alle plannen voor heel Nederland slechts tot 200.000 huizen optellen in plaats van anderhalf miljoen, is er blijkbaar iets aan de hand. Dan moeten we opnieuw kijken naar de afspraken.'

Van Poelgeest (GroenLinks) is de opvolger van Diederik Samsom (PvdA) als

voorzitter van de 'klimaattafel Gebouwde Omgeving' en als zodanig de rechterhand van de ministers van Binnenlandse Zaken en Economische Zaken en Klimaat bij het uitvoeren van het 'gasverbod' (dat zij niet zo noemen).

Sinds 1 juli 2018 mogen nieuwbouwwoningen in principe niet meer aan het gasnet worden aangesloten, in 2030 moeten 1,5 miljoen – van de 8 miljoen – bestaande woningen van het gasnet afgesloten zijn en in 2050 mag in Nederland geen woning of gebouw meer aan het gasnet aangesloten zijn. Sinds 2018 hebben 27 Nederlandse gemeenten 'proeftuinwijken' waar eigenaren en bewoners met extra subsidie worden aangezet om hun gasaansluiting op te geven. In 2021 moeten alle Nederlandse gemeenten plannen hebben om wijken van het gas af te halen.

24 februari 2020 Utrecht dwingt eigen burgers van het gas af

De gemeente Utrecht gaat als eerste gebruik maken van een recente aanpassing van de Crisis- en Herstelwet om burgers die in Overvecht-Noord niet van het gas af willen daar desnoods toe te dwingen. Mensen die niet van het gas af willen worden inmiddels 'gasklevers' genoemd. Het gaat om een wijk waar op gas wordt gekookt. Dankzij artikel 7ag van de wet kan het kabinet de gemeente Utrecht het recht geven inwoners dwingen het gebruik van aardgas op te geven. Dat 'binnentredingsrecht' stond al in het Klimaatakkoord, dat bedrijven en actiegroepen in 2018 met de overheid sloten.

21 februari 2020 Netbeheerders dreigen met hoge lasten vanwege stroomnetverzwaring

De baas van netbeheerder Stedin zegt dat hij en zijn collega-netbeheerders van Enexis en Alliander de komende tien jaar 25 tot 30 miljard euro kwijt zijn aan het verzwaren van het stroomnetwerk in Nederland. Het landelijke en internationale gasnet is van staatsbedrijf Gasunie, het dito stroomnet van staatsbedrijf Tennet en provincies en gemeenten zijn eigenaar van Stedin, Enexis en Alliander.

Stedin-baas Marc van der Linden waarschuwt voor de hogere kosten, die opgebracht zullen moeten worden door de eigenaren (lagere overheden) dan wel gebruikers (zoals burgers en bedrijven). Zijn verhaal loopt gelijk op met dat van Ingrid Thijssen, de baas van Alliander.

De netwerkbedrijven spelen een opmerkelijke rol. In voorgaande jaren hebben zij – Stedin voorop – om het hardst gelobbied voor het gasverbod voor woningen en

bedrijven, waardoor zij niet meer transporteur van zowel gas als stroom zouden zijn, maar alleen van stroom. De afnemers zou daarmee keuzevrijheid worden afgenomen.

Wat het belang van de netbeheerders is (was) om hun klanten van het gasnet af te snijden is nogal mistig. Bij Stedin heette het dat Nederland toch van het gas af zou moeten en dat het dan onrendabel zou zijn om onderhoud te plegen en nieuwe gasnetten aan te leggen en het dus beter was te stoppen met het vernieuwen en uitbreiden van het gasnet. Deze cirkelredenering bleek heel succesvol.

Toen het gasverbod met ingang van 1 juli 2018 een feit werd, gooiden de netbeheerder het echter op de steeds hogere kosten (eerst: 15 miljard, nu dus al een veelvoud) van de kosten van de netverzwaring van het stroomnet die mede een gevolg is van de afsluiting van het gasnet. De redenering dat het onderhouden van het gasnet duur zou zijn komt daarmee in een raadselachtig daglicht te staan. De verzwaring van het stroomnet is immers vele malen duurder.

Ook bijzonder: de netbeheerders willen extra geld voor het ombouwen van het aardgasnet voor het gebruik van waterstofgas, dat lekkagegevoeliger is. De netbeheerders verklaren niet hoe hun plan om Nederland van het gasnet te halen zich verhoudt tot het kennelijk nieuwe plan om waterstof door dat gasnet te vervoeren. Raadsels.

20 februari 2020 Politici hebben spijt van het besluit om burgers aan het gasverbod te dwingen

De regeringspartijen VVD en CDA hebben (late) bedenkingen bij het plan van de gemeente Utrecht om (als eerste) met instemming van het kabinet burgers van het gasnet af te sluiten. Het VVD-kamerlid Daniël Koerhuis zegt dat hij niet wil dat huiseigenaren en huurders 'ineens met dwangsommen voor het blok' worden gezet. Koerhuis ontkende eerder het bestaan van het gasverbod, evenals zijn collega Dilan Yesilgöz, zijn voorganger als klimaatwoordvoerder.

'Ik zie alleen maar bezorgde burgers,' zegt Kamerlid Koerhuis nu. 'Het kabinet moet pas op de plaats maken. Het is niet effectief om mensen vooraf te dwingen van het gas af te gaan.' Ook het CDA is kritisch, zij het niet over de dwang als zodanig: 'De verplichting mag niet gebruikt door enthousiaste wethouders om enen hele wijk af te dwingen van het gas af te gaan,' aldus CDA-Kamerlid Erik Ronnes. CDA-minister

Raymond Knops ziet er echter geen been in.

17 februari 2020 De bouw heeft last van het gasverbod

Bouwbedrijf VolkerWessels klaagt dat klimaat- en milieumaatregelen de bouwsector een strop bezorgen. Het bedrijf noemt met name 'de snelle invoering van het gasverbod' in het FD als oorzaak van de malaise in de branche. Het ingenieursbureau Arcadis meldde eind 2019 al dat de bouwkosten met 15 procent zijn gestegen als gevolg van het aardgasvrij bouwen en bepaalde milieumaatregelen voor nieuwbouw.

16 februari 2020 In Jeruzalem (Nijmegen) worden nieuwe sociale woningen aan het gas aangesloten

De sociale huurwoningen in de buurt Jeruzalem in Nijmegen gaan helemaal tegen de vlakte en worden daarna nieuw gebouwd. Toch wordt deze nieuwbouw niet van het gas af gehaald, omdat de huizen daardoor te duur zouden worden om nog sociale huurwoningen te zijn.

De woningbouwvereniging Talis kiest voor sociaal boven het gasverbod, zegt de woningcorporatie: 'Duurzaamheid is belangrijk, maar betaalbaarheid nog net iets meer. Ik wil de kosten van het Klimaatakkoord niet afwentelen op onze huurders.' De huren stijgen al van (soms) 400 euro naar 663 euro per maand. Daar lijdt de corporatie al fors verlies op.

15 februari 'Breek het aardgasnetwerk niet af'

Directeur René Peters van de afdeling gastechnologie van onderzoeksinstitituut TNO in Delft houdt in het Algemeen Dagblad een pleidooi voor waterstof, dat de afgelopen twee jaar nogal plotseling opgedoken is als klimaatvriendelijke energiedrager. Zo krijgt Hoogeveen een waterstofwijkje van 16 huizen. Een combinatie met Shell wil benoorden de Waddeneilanden waterstof produceren uit windenergie.

Waterstof kan de concurrentie met stroom, aardgas, benzine en diesel aan, aldus Peters. Maar, zo bezweert hij: dan moet je het Nederlandse aardgasnet – anders dan aanvankelijk voorzien – niet afbreken, maar juist koesteren, zodat het (ook) voor waterstof kan worden gebruikt. Hij noemt het 'een kostbaar bezit, uitermate geschikt om waterstof mee te transporteren. We kunnen het nu al bijmengen met

aardgas (al moeten afsluitingen en ander materiaal wel aangepast).'

15 februari 2020 'Voorbeeldwijkje wordt tranendal'

In Tiel is een voorbeeldwijkje met duurzame woningen voorlopig 'een groot tranendal' meldt De Telegraaf. Een warmte-koude-installatie is stilgelegd. De verwarming van de huizen draait nu weer op aardgas.

14 februari 2020 Lang niet alle nieuwbouw van het gas

Het specialistische persbureau Energeia meldt dat in 2019 nog lang niet alle nieuwbouwwoningen 'gasloos' zijn gebouwd, zoals het kabinet vanaf 1 juli 2018 heeft voorgeschreven. In heel Nederland wordt het aantal 'gasvrije' woningen op 500.000 geschat (op een totaal van 8 miljoen). In januari bleek Enexis in 2019 67% van de nieuwbouw van het gas af, Alliander 69% en Stedin 79 procent. Opvallend: in de laatste maanden van 2019 stegen de 'gasvrije' percentages niet.

13 februari 2020 Planbureau rekent talloze kosten van het gasverbod niet mee

Het Algemeen Dagblad meldt dat het Planbureau voor de Leefomgeving – dat het kabinet enerzijds adviseert en anderzijds de kabinetsmaatregelen doorrekent – veel particuliere kosten voor het gasverbod niet heeft meegenomen. Volgens Aedes, de club van woningcorporaties, kost het aanpassen van huizen voor eigenaren zelfs bijna de helft meer dan het PBL had bedacht. Het planbureau ontkent dat het om zoveel geld gaat, maar bevestigt dat het gaat 'om grote bedragen'.

Ook het Economisch Instituut voor de Bouw had eerder kritiek op de oncontroleerbare en kennelijk lichtzinnige berekeningen van de kosten van het gasverbod, die door het EIB bruto in totaal op 500 miljard euro worden geschat. Volgens Aedes waren hele gewone kosten voor huiseigenaren (winst voor de aannemer, bijvoorbeeld) niet meegenomen. Het EIB constateerde dat het planbureau zonder enige onderbouwing had aangenomen dat de kosten van woningaanpassingen wel zouden zakken.

13 februari 2020 In Westland willen ze helemaal niet van het gas af

Een meerderheid van de gemeenteraad van de gemeente Westland heeft een initiatiefvoorstel ingediend om voor de hele gemeente af te zien van het gasverbod voor nieuwbouw. Als je later groen gas of watergas wilt gebruiken moet je de

infrastructuur intact houden, zo redeneren de drie raadsfracties. Zo blijft ook de keuzevrijheid intact.

13 februari 2020 Zelfs met 'dikke' subsidie willen veel Rotterdammers niet 'van het gas af'

Het Rotterdamse gemeentebestuur doet ook mee met de 'proeftuinen' van de ministers Ollongren en Wiebes waarin beoogd wordt 'gasvrij' te leven. Maar veel Rotterdammers zitten er helemaal niet op te wachten, ondanks het feit dat zij nog een royale subsidie krijgen die voor andere Rotterdammers niet is weggelegd. Per woning is er bijvoorbeeld in Heindijk 14.000 euro subsidie, maar bewoners deinzen er voor terug om zelf 1500 euro bij te moeten dragen.

7 februari 2020 Koopwoningen in Eindhoven: niet van het gas af

De Eindhovense Sintenbuurt (jaren vijftig) kan financieel en technisch helemaal niet van het gas af, zo blijkt uit een buurtonderzoek. Het is een van de drie 'pionierswijken' waar de gemeente de bewoners helpt met het maken van een plan. Problemen: er is geen alternatieve warmtebron voor een warmtenet. En warmtepompen passen niet in de huizen, meldt het Eindhovens Dagblad.

24 januari 'Zelfs in aardbevingsgebied Loppersum komen huizen niet van het gas'

Loppersum kreeg enkele miljoenen subsidie om enkele dorpskernen 'gasloos' te maken, maar het vlot niet. Eerst was het de bedoeling met biowarmte (houtstook) in de weer te gaan, maar de houtstook staat inmiddels letterlijk in een kwade reuk. In een naburige gemeente werden enkele van dergelijke installaties om gezondheidsredenen gesloten. Nu is er sprake van een warmtenet op basis van 'zonthermie' maar daarvan zijn de kosten 2,5 maal zo hoog. Tijdens een congres van Binnenlandse Zaken over de 'proeftuinwijken' bleken overal in het land soortgelijke problemen.

16 januari 2020 Milieudefensie dient klacht in tegen gemeente die geen gasverbod wil

De actiegroep Milieudefensie die aan de basis staat van zowel het gasverbod als de Klimaatwet zint het niet dat de gemeente De Wolden in Zuid-West Drenthe eind vorig jaar heeft besloten om in zijn geheel af te wijken van het gasverbod voor

nieuwbouw. Onder zekere voorwaarden kan dat.

Maar Milieudefensie keert zich tegen de besluitvorming van de gemeente. Milieudefensie vindt dat de nieuwbouwhuizen prima aan de warmtepomp kunnen en dat het introduceren van groen gras niet als argument mag worden gebruikt. Eigenlijk gedraagt Milieudefensie zich als politieagent namens het kabinet: 'De wetgever heeft een heldere keuze gemaakt om nieuwbouw niet langer aan te sluiten op het gasnetwerk.'

7 januari 2020 39 gemeenten maken uitzondering op gasverbod nieuwbouw

BNR Nieuwsradio meldt dat 39 gemeenten voor een deel van hun nieuwbouw uitzonderingen heeft aangevraagd om toch een gasaansluiting te kunnen doorvoeren. Dat doen ze onder meer omdat de nieuwbouw anders onbetaalbaar zou worden. Of omdat er geen alternatieven van gas voorhanden zijn.